

4. Ιστορίες Μάθησης και Καθημερινές Στιγμές: Η χρήση της εξιστορηματικής τεκμηρίωσης στη διδασκαλία και την έρευνα για την αξιολόγηση της μουσικής μάθησης των παιδιών

Pantelis (Peter) Gouzouasis & Λελοῦδα (Λήδα) Στάμου

Εδώ και περισσότερο από έναν αιώνα, ψυχολόγοι και παιδαγωγοί ερευνητές δημιούργησαν την ιδέα του ‘μέσου μαθητή’, γεγονός που οδήγησε στην κατασκευή εργαλείων αξιολόγησης βασισμένων στον μέσο όρο, όπως οι λίστες ελέγχου και οι διαβαθμισμένες κλίμακες. Παρόλο που η χρήση των εργαλείων αυτών έφτασε να θεωρείται απόδειξη ότι δάσκαλοι κι ερευνητές κάνουν ακριβή αξιολόγηση της μουσικής μάθησης, ωστόσο ελάχιστη ουσιαστική γνώση προκύπτει από αυτά σχετικά με το τι πραγματικά έχει κατανοήσει ένα παιδί σε ένα συγκεκριμένο αντικείμενο ή τη διαδικασία μέσα από την οποία το πέτυχε. Στόχος της παρούσας εργασίας είναι να καταδείξει την εξιστορηματική τεκμηρίωση ως εργαλείο κατανόησης του παιδιού και αξιολόγησης της πρώιμης μάθησής του. Η τεκμηρίωση με τη μορφή της αυτοεθνογραφικής αφήγησης, ως εργαλείο αξιολόγησης και έρευνας, μάς δίνει μία διαφορετική, πιο ουσιαστική εικόνα των παιδιών και της μάθησής τους, και τους επιτρέπει να γίνουν ‘ορατά’, ενώ δίνει έμφαση περισσότερο στη διερεύνηση των διαδικασιών μάθησης παρά στα αποτελέσματά τους. Στο πλαίσιο της παρούσας μελέτης, η τεκμηρίωση πήρε για εμάς τη μορφή της καταγραφής μικρών αυτοεθνογραφικών Ιστοριών Μουσικής Μάθησης και Καθημερινών Στιγμών από τη διδασκαλία, ώστε να συλλάβουμε τις πλούσιες αποχρώσεις των αλληλεπιδράσεων μεταξύ δασκάλου-μαθητή και των μαθητών μεταξύ τους. Η καταγραφή τέτοιων ιστοριών απαιτεί να κάνεις πίσω, να ακούς και να περιμένεις – δεξιότητες που δεν έρχονται φυσικά στους δασκάλους, καθώς η ‘διδασκαλία’ υπονοεί τις ακριβείς αντίθετες ενέργειες, δηλαδή το να μιλάς και να δίνεις οδηγίες, να καθοδηγείς τη μουσική πράξη, να συμμετέχεις και να πράττεις με τα παιδιά. Μία σημαντική πλευρά της εξιστορηματικής τεκμηρίωσης είναι ο αναστοχασμός, οι αποκρίσεις-εξηγήσεις που δίνουμε σε αυτές τις μικρές, αυτοεθνογραφικές, δημιουργικές, μη φανταστικές ιστορίες. Ο ρόλος του στοχαστικού παρατηρητή, που μπορεί να προκύψει και εκ των υστέρων μέσω της θέασης διδασκαλίας που βιντεοσκοπήθηκε, ανεβάζει το επίπεδο συνειδητότητας του εκπαιδευτικού/ερευνητή σχετικά με το τι διαδραματίζεται στο μυαλό ή την ψυχή ενός παιδιού και βοηθάει δασκάλους κι ερευνητές να γίνουν μέρος των ιστοριών που καταγράφουν. Ο αναστοχασμός ως μέρος της τεκμηρίωσης προσφέρει επίσης στον εκπαιδευτικό την ευκαιρία, παρατηρώντας τη διδασκαλία του αλλά και το πώς όρουν και μαθαίνουν τα παιδιά, να αντιληφθεί τρόπους να βελτιώσει την παιδαγωγική του πρακτική και να κάνει καλύτερες επιλογές στο πρόγραμμά του. Η εξιστορηματική τεκμηρίωση και ο αναστοχασμός που τη συνοδεύει όχι μόνο μας επιτρέπουν να κατανοήσουμε καλύτερα το παιδί, τις αλληλεπιδράσεις του με δασκάλους, γονείς και άλλα παιδιά, και τον τρόπο που μαθαίνει και να βελτιώσουμε

τη διδασκαλία μας, αλλά δημιουργεί τις προϋποθέσεις για να καταλάβουμε το ποσό βρισκόμαστε εμείς οι ίδιοι στην πορεία μας ως εκπαιδευτικοί, ερευνητές και μουσικοί. Απώτερος στόχος της εργασίας αυτής είναι μέσα από πραγματικές Ιστορίες Μάθησης και Καθημερινές Στιγμές, να δείξει πώς αυτές μπορούν να αποτελέσουν μια πηγή δεδομένων ασύγκριτα ουσιαστικότερη για τη μελέτη της μουσικής συμπεριφοράς και μάθησης των παιδιών.

Λέξεις κλειδιά: Τεκμηρίωση, αξιολόγηση, αναστοχασμός, αυτοεθνογραφία, παιδί, ιστορία μάθησης, καθημερινή στιγμή.

Πρελούδιο

Εδώ και περισσότερο από έναν αιώνα, ψυχολόγοι και παιδαγωγοί ερευνητές δημιούργησαν την ιδέα του ‘μέσου όρου’ ή του ‘μέσου μαθητή’, ωστόσο το ‘μέσο’ παιδί απλά δεν υφίσταται. Δυστυχώς η έννοια του μέσου παιδιού οδήγησε στην ιδέα ότι ήταν δυνατή η δημιουργία εργαλείων αξιολόγησης βασισμένων στον μέσο όρο στο πλαίσιο ενός κανονικά κατανομημένου πληθυσμού. Ένα από τα εργαλεία που ανέπτυξαν οι εκπαιδευτικοί ήταν η λίστα ελέγχου (checklist), ένας εύκολος τρόπος να ελέγξουν και να σημειώσουν αν, για παράδειγμα, ένα παιδί έμαθε να τραγουδάει σωστά χωρίς να φαλτσάρει ή να κινείται στον παλμό. Παρόλο που έφτασε να θεωρείται απόδειξη ότι οι δάσκαλοι έχουν κάνει ακριβή αξιολόγηση της πρώιμης μάθησης, ωστόσο οι λίστες ελέγχου προσφέρουν ελάχιστη ουσιαστική γνώση σχετικά με το τι έχει κατανοήσει ένα παιδί σε ένα συγκεκριμένο αντικείμενο ή τη διαδικασία μέσα από την οποία το πέτυχε. Στην καλύτερη περίπτωση, μας δίνει μόνο μία ένδειξη ότι σε μία συγκεκριμένη χρονική στιγμή το παιδί μπόρεσε να θυμηθεί και να παπαγαλίσει συγκεκριμένες δεξιότητες και πληροφορίες. Μερικές φορές αυτές οι λίστες ελέγχου χρησιμοποιούνται για να αποτιμήσουν τη μάθηση μέχρι και τετράχρονων ή πεντάχρονων παιδιών. Όταν στον 21ο αιώνα, αν κοντοσταθούμε και αναρωτηθούμε πάνω στην υπάρχουσα γνώση μας για τη μουσική ανάπτυξη των παιδιών, είναι πιθανό να εντοπίσουμε σημαντικά προβλήματα με αυτή την προσέγγιση.

Η Fraser (2012) σημειώνει ότι «δεν υπάρχει καμία γενική αλήθεια πάνω στην οποία να μπορούμε να βασιστούμε για να αναλύσουμε τη συμπεριφορά των παιδιών» (σελ. 32). Οι εκπαιδευτικοί για πολλά χρόνια πίστευαν σε ένα συγκεκριμένο πρίσμα μέσα από το οποίο πρέπει να βλέπουμε τα παιδιά, ένα ιστορικό θεωρητικό πρίσμα. Σε αντίθεση, οι σύγχρονοι θεωρητικοί κατανοούν ότι χρειαζόμαστε πολλαπλούς τρόπους θέασης της μάθησης. Η Fraser αναφέρει ότι οι παιδαγωγοί στο Reggio Emilia, μία μικρή πόλη της Βόρειας Ιταλίας, υιοθέτησαν από νωρίς αυτές τις πολλαπλές προοπτικές στην ανάλυση της μάθησης των παιδιών. Αυτές